

บทที่ 5

สรุปและข้อเสนอแนะ

บทนำ

การศึกษาวิจัยความเป็นไปได้ในการจัดทำเขตการค้าเสรีของภาคธุรกิจการให้บริการ สาขาโลจิสติกส์ของไทย โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความพร้อมและการปรับตัวของผู้ให้บริการ โลจิสติกส์ไทย รวมทั้งผลกระทบที่คาดว่าจะเกิดขึ้นเมื่อมีการเปิดเสรีการค้าบริการ สาขาโลจิสติกส์ การศึกษาครั้งนี้ยังได้นำปัจจัยต่าง ๆ ที่น่าจะมีความสัมพันธ์ในการสนับสนุนให้มีการเปิดเสรีการค้าบริการ ซึ่งประกอบด้วย จิตความสามารถในการแข่งขันเมื่อเปรียบเทียบกับประเทศคู่ค้า รวมทั้งปัญหาและอุปสรรคที่คาดว่าจะพบเมื่อมีการเปิดเสรีการค้าบริการ

ผลการศึกษาของอุตสาหกรรมการให้บริการแต่ละสาขา ได้แก่สาขาการให้บริการขนส่งสินค้า สาขาการให้บริการจัดเก็บสินค้าและกระจายสินค้า สาขาการให้บริการขนส่งพัสดุและเอกสาร สาขาการให้บริการบรรจุภัณฑ์และหีบห่อ สาขาการให้บริการพิธีการศุลกากร สาขาการให้บริการระบบสารสนเทศสำหรับ โลจิสติกส์ และสาขาตัวแทนผู้รับจัดการขนส่งสินค้า เพื่อชี้ให้เห็นหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทั้งหน่วยงานที่กำหนดนโยบายและนำเอานโยบายไปปฏิบัติ รวมทั้งหน่วยงานภาคเอกชนที่คาดว่าจะได้รับผลกระทบจากการเปิดเสรีการค้าบริการสาขาโลจิสติกส์นี้ ได้รับรู้และเข้าใจสถานการณ์ปัจจุบัน ความเข้าใจที่ถูกต้องจะทำให้การกำหนดแนวนโยบาย ยุทธศาสตร์และแผนปฏิบัติการสามารถกระทำได้อย่างเหมาะสมและสัมฤทธิ์ผล

การศึกษานี้จะทำการประเมินผลประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ จิตความสามารถในการแข่งขัน ความพร้อมและความสามารถในการปรับตัวของผู้ให้บริการของไทยที่มีต่อการเปิดเสรีการค้าบริการ โลจิสติกส์ เนื่องจากการเปิดเสรีการค้าบริการ โลจิสติกส์นั้น ประเทศคู่เจรจามักจะร้องขอให้ประเทศใดประเทศหนึ่งเปิดเสรีการค้าบริการสาขาที่ตนเองมีความถนัดและมีความเชี่ยวชาญสูง ผลของการเจรจาก็อาจจะส่งผลกระทบต่อประเทศหนึ่งได้เปรียบในสาขาหนึ่ง แต่อาจจะเสียเปรียบในอีกสาขาหนึ่ง ยกตัวอย่างเช่น ผู้ให้บริการขนาดกลางและขนาดย่อมที่มักจะมีขาดเงินทุน ความรู้และเครือข่ายเชื่อมโยงกับกิจกรรม โลจิสติกส์อื่น ๆ เป็นต้น ทั้งนี้ในสาขาที่เสียเปรียบนั้นภาครัฐจำเป็นต้องมีมาตรการหรือแนวทางที่ดีและเหมาะสมเพื่อลดผลกระทบที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการเปิดเสรีการค้าบริการ โลจิสติกส์

สรุปผลการศึกษการประเมินขีดความสามารถในการแข่งขันของผู้ให้บริการ โลจิสติกส์ไทยเมื่อเทียบกับผู้ให้บริการต่างชาติ

ตารางที่ 12 ขีดความสามารถในการแข่งขันสูงและต่ำของผู้ให้บริการ โลจิสติกส์ไทย

ปัจจัยขีดความสามารถสูงสุด	ปัจจัยขีดความสามารถต่ำสุด
<ul style="list-style-type: none"> ■ การมีวิสัยทัศน์ในการดำเนินธุรกิจ ■ การยกการยกระดับคุณภาพในการให้บริการที่ดีเยี่ยม ■ คุณภาพของบุคลากรภายในองค์กร 	<ul style="list-style-type: none"> ■ ความพร้อมด้านเครือข่าย (Networking) และด้านพันธมิตรทางธุรกิจทั่วโลก ■ ระดับความรู้ความเข้าใจและองค์ความรู้เกี่ยวกับโลจิสติกส์และห่วงโซ่อุปทาน ■ การมีวัฒนธรรมองค์กรที่ตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงของธุรกิจระดับโลก ■ ความพร้อมด้านเทคนิคการบริหารจัดการ โดยเฉพาะด้านการจัดการ โลจิสติกส์ ■ ความพร้อมด้านการให้บริการเบ็ดเสร็จครบวงจร

ตารางที่ 12 แสดงปัจจัยขีดความสามารถในการแข่งขันของผู้ให้บริการ โลจิสติกส์ไทย แต่ละสาขาบริการเมื่อเทียบกับผู้ให้บริการต่างชาติ พบว่าขีดความสามารถโดยรวมสูงสุดได้แก่ การมีวิสัยทัศน์ในการดำเนินธุรกิจ ซึ่งได้แก่สาขาบริการการขนส่งสินค้าทางอากาศ สาขาบริการการจัดเก็บสินค้าและคลังสินค้า สาขาบริการการขนส่งพัสดุและเอกสาร สาขาบริการบรรจุภัณฑ์และหีบห่อ และสาขาบริการพิธีการศุลกากร ขีดความสามารถสูงสุดรองลงมา คือการยกระดับคุณภาพในการให้บริการที่ดีเยี่ยม ได้แก่สาขาบริการการขนส่งสินค้าทางทะเล และขีดความสามารถด้านคุณภาพของบุคลากรภายในองค์กร ได้แก่สาขาบริการซอฟต์แวร์โลจิสติกส์ ตามลำดับ

ปัจจัยที่พบว่ามีขีดความสามารถระดับต่ำสุด คือ ความพร้อมด้านเครือข่าย และด้านพันธมิตรทางธุรกิจทั่วโลก ได้แก่สาขาบริการการจัดเก็บสินค้าและคลังสินค้า สาขาการขนส่งพัสดุและเอกสาร และสาขาบริการพิธีการศุลกากร ขีดความสามารถระดับต่ำรองลงมา คือความรู้ความเข้าใจและองค์ความรู้เกี่ยวกับโลจิสติกส์และห่วงโซ่อุปทาน ได้แก่สาขาบริการบรรจุภัณฑ์และหีบห่อ และสาขาบริการซอฟต์แวร์โลจิสติกส์

สรุปการประเมินปัญหาและอุปสรรคที่คาดว่าจะพบในการดำเนินธุรกิจของผู้ให้บริการโลจิสติกส์ไทยเมื่อมีการเปิดเสรีการค้าบริการ

ตารางที่ 13 ปัญหาและอุปสรรคมากที่สุดและน้อยที่สุดที่คาดว่าจะพบในการดำเนินธุรกิจเมื่อมีการเปิดเสรีการค้าบริการ

ปัญหาและอุปสรรคมากที่สุด	ปัญหาและอุปสรรคน้อยที่สุด
1. อุตสาหกรรม โลจิสติกส์มีการแข่งขันที่รุนแรงมากขึ้น	1. ขยายโอกาสให้ผู้บริการ โลจิสติกส์ไทยเข้าไปลงทุนตลาดต่างประเทศมากขึ้น
2. ผู้ให้บริการ โลจิสติกส์แข่งขันเพิ่มคุณภาพในการให้บริการดีขึ้น	2. ขยายโอกาสให้ผู้ส่งออกไทยเข้าไปลงทุนในตลาดต่างประเทศมากขึ้น
	3. มีการบูรณาการตลาดและมีการจัดสรรทรัพยากรต่าง ๆ ได้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

ตารางที่ 13 แสดงปัญหาและอุปสรรคที่คาดว่าจะพบในการดำเนินธุรกิจเมื่อมีการเปิดเสรีการค้าบริการ ปัญหาและอุปสรรคที่คาดว่าจะเกิดมากที่สุด คือปัญหาเรื่องอุตสาหกรรม โลจิสติกส์มีการแข่งขันที่รุนแรงมากขึ้น ซึ่งเป็นปัญหาและอุปสรรคโดยรวมสูงสุด ซึ่งได้แก่ 7 สาขาบริการ จากทั้งหมด 9 สาขาบริการด้วยกัน กล่าวคือมากที่สุดถึงร้อยละ 78 ปัญหาที่คาดว่าจะเกิดมารองลงมาได้แก่ ผู้ให้บริการ โลจิสติกส์แข่งขันเพิ่มคุณภาพในการให้บริการดีขึ้น ซึ่งได้แก่สาขาบริการการขนส่งสินค้าทางทะเล และ สาขาบริการพิธีการศุลกากร

ปัญหาที่คาดว่าจะเกิดน้อยที่สุดหรือไม่ใช่ปัญหา ได้แก่ การที่ผู้ให้บริการ โลจิสติกส์ของไทยสามารถขยายโอกาสเข้าไปลงทุนตลาดต่างประเทศมากขึ้น การขยายโอกาสให้ผู้ส่งออกไทยเข้าไปลงทุนในตลาดต่างประเทศมากขึ้น และมีการบูรณาการตลาดและมีการจัดสรรทรัพยากรต่าง ๆ ได้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

สรุปการประเมินผลกระทบด้านบวกและด้านลบที่คาดว่าจะเกิดขึ้นต่อผู้ให้บริการ โลจิสติกส์ไทยเมื่อมีการเปิดเสรีการค้าบริการ

ตารางที่ 14 ผลกระทบด้านบวกและด้านลบสูงสุดที่คาดว่าจะเกิดขึ้นเมื่อมีการเปิดเสรีการค้าบริการ

ผลกระทบด้านบวก	ผลกระทบด้านลบ
1. ลดอุปสรรคต่าง ๆ ในการดำเนินธุรกิจในตลาดของประเทศคู่ค้า 2. มีการนำเข้าสินค้าและบริการจากประเทศคู่ค้าได้ถูกลง	1. การดำเนินธุรกิจยากมากขึ้น กำไรน้อยลง 2. ผู้ให้บริการของไทยไม่สามารถแข่งขันได้และออกจากธุรกิจไป

ตารางที่ 14 ผลกระทบด้านบวกสูงสุดที่คาดว่าจะเกิดขึ้นกับผู้ให้บริการ โลจิสติกส์โดยรวมเมื่อมีการเปิดเสรีการค้าบริการ ผลการศึกษาพบว่าผลกระทบด้านบวกสูงสุดได้แก่ การลดอุปสรรคต่าง ๆ ในการดำเนินธุรกิจในตลาดของประเทศคู่ค้า และมีการนำเข้าสินค้าและบริการจากประเทศคู่ค้าได้ถูกลง ส่วนผลกระทบด้านลบสูงสุดได้แก่ การดำเนินธุรกิจยากมากขึ้น และกำไรน้อยลง และผู้ให้บริการของไทยไม่สามารถแข่งขันได้และออกจากธุรกิจไป ตามลำดับ

สรุปการประเมินผลกระทบโดยรวม กับการสนับสนุนให้มีการเจรจาเพื่อขยายความร่วมมือทางเศรษฐกิจ

โดยรวมผู้ให้บริการส่วนใหญ่ในทุกสาขาประเมินแบบเป็นกลาง ๆ คืออาจจะเกิดผลกระทบด้านบวก และด้านลบเท่า ๆ กัน แต่ค่อนข้างประเมินไปผลกระทบค่อนข้างเป็นไปได้ในทางด้านบวก นอกจากนั้นผู้ให้บริการ โลจิสติกส์ไทยส่วนใหญ่มีทัศนคติต่อการสนับสนุนให้มีการเจรจาเพื่อขยายความร่วมมือทางเศรษฐกิจ เฉย ๆ ค่อนข้างไปในทางสนับสนุนให้มีการเจรจา

บทสรุป

ในการเปิดเสรีการค้าบริการนั้นจะต้องให้ผู้ให้บริการเตรียมความพร้อมหรือเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันในปัจจุบันให้สูงขึ้น โดยเริ่มจากการสร้างสายสัมพันธ์หรือพันธมิตรทางธุรกิจระดับโลก ระดับของความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับโลจิสติกส์และห่วงโซ่อุปทาน ความพร้อมด้านเงินลงทุน ความพร้อมด้านเทคนิคการบริหารจัดการ ความพร้อมด้านเทคโนโลยี เช่น

ซอร์ฟแวร์ ฮาร์ดแวร์และพีเพิลแวร์ และความพร้อมด้านเครือข่ายอย่างเร่งด่วน ปัจจัยเหล่านี้ต้องพึ่งพาการสนับสนุนช่วยเหลือและร่วมมือกันระหว่างภาครัฐและภาคเอกชน เพราะความชำนาญและเชี่ยวชาญที่แตกต่างกัน

การศึกษาสะท้อนว่าเมื่อผู้ให้บริการไทยสามารถเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันแล้ว จะลดอุปสรรคทางการค้าโดยการเพิ่มการขาย โอกาสการลงทุนในตลาดต่างประเทศซึ่งเป็นโอกาสที่เกิดเนื่องจากการเปิดเสรีการค้านั่นเอง นอกจากนี้โอกาสในการขยายการลงทุนแล้วการเพิ่มคุณภาพของงานบริการก็จะเป็นผลประโยชน์สืบเนื่องมาจากการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน ทั้งสองปัจจัยนี้จะส่งผลต่อความเป็นไปได้ในการเปิดเสรีการค้าบริการ

ในขณะที่ผลกระทบจากการเปิดเสรีการค้าบริการ เช่น การแข่งขันที่รุนแรงขึ้น การตัดราคา สามารถที่จะกำจัดให้อยู่ในสภาวะที่ควบคุมได้โดยการกำกับดูแลของภาครัฐ โดยการควบคุมการกำกับดูแลการเข้าสู่ตลาด (Market Access Regulation) การกำกับดูแลอัตราค่าบริการ (Pricing Regulation) การกำกับดูแลการแข่งขัน (Competition Regulation) และการกำกับดูแลการออกจากการแข่งขัน (Exit Regulation)

ทั้งนี้ผลที่ได้ในการสำรวจถึงความพร้อมในการเปิดเสรีการค้าสาขาบริการ โลจิสติกส์ของผู้ให้บริการทั้ง 7 กลุ่ม โดยส่วนใหญ่ผู้ให้บริการสาขาโลจิสติกส์เกือบทุกสาขา เห็นว่า ณ ปัจจุบัน มีการดำเนินธุรกิจของต่างชาติอยู่แล้ว ซึ่งเสมือนว่าธุรกิจหรืออุตสาหกรรมด้าน โลจิสติกส์ก็มีการแข่งขันกันอยู่แล้ว จึงทำให้ผู้ให้บริการส่วนใหญ่จะรู้สึกเฉย ๆ ต่อการสนับสนุนให้มีการเปิดเสรีการค้าบริการ โลจิสติกส์ ซึ่งถ้าพิจารณาถึงขีดความสามารถของผู้ให้บริการแต่ละสาขาเกือบทุกสาขามีขีดความสามารถในการแข่งขันเมื่อมีการเปิดเสรีการค้าสาขาโลจิสติกส์ แต่ทั้งนี้ทางหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องต้องให้การสนับสนุนในการเปิดเสรีการค้าบริการ จึงจะเป็นผลดีต่อการดำเนินธุรกิจหรืออุตสาหกรรมในด้าน โลจิสติกส์เพิ่มมากขึ้น

ข้อเสนอแนะการศึกษา

ข้อเสนอแนะแนวทางการช่วยเหลือในการจัดทำข้อเรียกร้องและดำเนินการเพื่อเตรียมความพร้อมในการเปิดเสรีบริการ โลจิสติกส์ภาพรวม โดยแบ่งออกเป็น 2 กลุ่มคือ ภาครัฐ และภาคเอกชน ดังนี้

แนวทางช่วยเหลือจากภาครัฐ

(1) การจัดวางเป้าหมายในการพัฒนาผู้ประกอบการ โลจิสติกส์สาขาต่าง ๆ

(2) การปรับปรุงฐานโครงสร้างสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ เช่น ระบบและเส้นทาง การขนส่ง เป็นต้น

(3) การให้ความรู้อย่างต่อเนื่องกับผู้ประกอบการในด้านวิทยาการจัดการ ความรู้เกี่ยวกับโลจิสติกส์และห่วงโซ่อุปทาน รวมถึงเทคโนโลยีใหม่ ๆ

- (4) การรับรองมาตรฐานงานบริการ โลจิสติกส์ในสาขาต่าง ๆ ของผู้ประกอบการ
- (5) การประชาสัมพันธ์ให้ความรู้เรื่อง โลจิสติกส์ การเปิดเสรีการค้า และการแข่งขัน
- (6) การประชาสัมพันธ์กลยุทธ์การพัฒนาโลจิสติกส์ของประเทศ
- (7) การอำนวยความสะดวกเรื่องการทำเอกสารการเดินทางข้ามแดน
- (8) การรองรับความปลอดภัยเมื่อเกิดการเดินทางข้ามแดนไปยังประเทศเพื่อนบ้าน
- (9) การจัดเก็บข้อมูลผู้ประกอบการอย่างมีระบบและสามารถที่จะนำไปใช้ได้จริง
- (10) ความชัดเจนและข้อจำกัดทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับภาคอุตสาหกรรมโลจิสติกส์
- (11) มาตรฐานการทำงานเพื่อยกระดับอาชีพทางสังคมไทย
- (12) ทศนคติเรื่องความปลอดภัย ระเบียบวินัย และความซื่อสัตย์
- (13) พัฒนาความรู้เรื่องการให้บริการ และการตอบสนองงานบริการเพื่อความพึงพอใจ

ของลูกค้า

แนวทางช่วยเหลือจากภาคเอกชน

- (1) การถ่ายทอดวิทยาการจัดการใหม่ ๆ ระหว่างกลุ่ม หรือสมาคม
- (2) การสร้างความไว้วางใจซึ่งกันและกัน และการร่วมกันป้องกันการทุจริต
- (3) การรวมกลุ่มกันเพื่อการต่อรองในขบวนการจัดการห่วงโซ่อุปทานของกิจการ
- (4) การตั้งเป้าหมายของสมาคมที่ชัดเจนในแต่ละปี และการบรรลุเป้าหมายอย่างวัดได้
- (5) เปลี่ยนการแข่งขันด้านราคามาเป็นการแข่งขันด้านคุณภาพงานบริการ
- (6) การเปิดรับวิทยาการใหม่ ๆ และการสร้างมาตรฐานการทำงาน

ข้อเสนอแนะเพื่อการศึกษาต่อไป

การศึกษานี้เป็นการประเมินความพร้อม ชีคความสามารถในการแข่งขัน และผลกระทบกรณีหากมีการเปิดเสรีการค้าบริการ โลจิสติกส์ โดยกลุ่มผู้ให้บริการ โลจิสติกส์ในสาขาบริการต่าง ๆ เป็นผู้ประเมินตนเอง จึงเสนอแนะให้มีการประเมินประเด็นต่าง ๆ ดังกล่าวข้างต้น จากกลุ่มผู้ให้บริการ โลจิสติกส์ในสาขาต่าง ๆ เช่นเดียวกัน หรือจากองค์กรที่เกี่ยวข้อง ทั้งนี้เพื่อให้เห็นมุมมองในมิติที่ต่าง ๆ กัน

เนื่องจากการศึกษานี้เป็นการประเมินความพร้อม ชีคความสามารถในการแข่งขัน และผลกระทบจากผู้ให้บริการ โลจิสติกส์สาขาต่าง ๆ ต่อการขยายความร่วมมือในการจัดตั้งเขตการค้าเสรีจำเป็นต้องได้ข้อมูลที่ชัดเจนรอบด้านไม่ว่าจะเป็นประโยชน์ที่จะได้รับ ผลกระทบทั้งด้าน

บวกและค่านลบ ขอบเขตของความร่วมมือ กรอบเวลาในการจัดตั้งเขตการค้าเสรี ตลอดจนกลุ่มผลประโยชน์ที่เกี่ยวข้อง ดังนั้นจึงจำเป็นที่จะต้องมีการสำรวจความคิดเห็นในเชิงลึกเพื่อให้ครอบคลุมในทุกปัจจัยก่อนการดำเนินการเจรจา

มหาวิทยาลัยบูรพา
Burapha University